OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa locală, 18 februarie 2018
Clasa a X-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Eseul/răspunsurile nu vor fi precedate de titlu și/sau motto.**
- **Timpul de lucru: 3 ore.**
- **Total: 120 de puncte**

Citeşte cu atenţie textele de mai jos:

A.

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului, — în vremea veche trăia un împărat întunecat și gânditor ca miază-noaptea și avea o împărătească tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani de când împăratul purta război c-un vecin al lui. Murise vecinul și lăsase de moștenire fiilor și nepoților ura și vrajba de sânge. Cincizeci de ani, și numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte și suferințe — împărat, ce-n viața lui nu râsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soției lui tinere, nici la poveștile bătrâne și glumețe ale ostașilor înălbiți în bătălie și nevoi. Se simțea slab, se simțea murind și n-avea cui să lese moștenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără — pat aurit, însă pustiu și nebinecuvântat, — trist mergea la război cu inima neîmblânzită, — și împărăteasa sa, rămasă singură, plângea cu lacrimi de văduvie singurătatea ei. Părul ei cel galben ca aurul cel mai frumos cădea pe sânii ei albi și rotunzi, — și din ochii ei albaștri și mari curgeau șiroaie de mărgăritare apoase pe o față mai albă ca argintul crinului. Lungi cearcăne vinete se trăgeau împrejurul ochilor, și vine albastre se trăgeau pe fața ei albă ca o marmură vie.

Sculată din patul ei, ea se aruncă pe treptele de piatră a unei bolte în zid, în care veghea, deasupra unei candele fumegânde, icoana îmbrăcată în argint a Maicii durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei îngenuncheate, pleoapele icoanei reci se umeziră și o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridică în toată măreața ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece și o supse în adâncul sufletului său. Din momentul acela ea purcese îngreunată.

Trecu o lună, trecură două, trecură nouă, și împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunii. (...)Și-i puse mama numele: Făt-Frumos din lacrimă. Și crescu și se făcu mare ca brazii codrilor. Creștea într-o lună cât alții într-un an.Când era destul de mare, puse să-i facă un buzdugan de fier, îl aruncă în sus de despică bolta cerului, îl prinse pe degetul cel mic și buzduganul se rupse-n două. Atunci puse să-i facă altul mai greu -îl aruncă în sus aproape de palatul de nori al lunii; căzând din nori, nu se rupse de degetul voinicului. Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți, ca să se ducă, să se bată el singur cu oștile împăratului ce-l dușmănea pe tată-său. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămeșă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu cordele și cu mărgele rupte de la gâturile fetelor de-mpărați, își puse-n brâul verde un fluier de doine și altul de hore, și, când era soarele de două sulițe pe cer, a plecat în lumea largă și-n toiul lui de voinic.

Pe drum horea și doinea, iar buzduganul și-l arunca să spintece nourii, de cădea departe tot cale de-o zi. Văile și munții se uimeau auzindu-i cântecele, apele-și ridicau valurile mai sus ca să-l asculte, izvoarele își turburau adâncul, ca să-și azvârle afară undele lor, pentru ca fiecare din unde să-l audă, fiecare din ele să poată cânta ca dânsul când vor șopti văilor și florilor. Râurile se ciorăiau mai în jos

de brâiele melancolicelor stânce, învățau de la păstorul împărat doina iubirilor, iar vulturii ce stau amuțiți pe creștetele seci și sure a stâncelor nalte, învățau de la el țipătul cel plâns al jelei.

Stăteau toate uimite pe când trecea păstorașul împărat, doinind și horind; ochii cei negri ai fetelor se umpleau de lacrimi de dor; și-n piepturile păstorilor tineri, răzimați c-un cot de-o stâncă și c-o mână pe bâtă, încolțea un dor mai adânc, mai întunecos, mai mare — dorul voiniciei.

Toate stăteau în loc, numai Făt-Frumos mergea mereu, urmărind cu cântecul dorul inimii lui, și cu ochii buzduganul, ce sclipea prin nori și prin aer ca un vultur de oțel, ca o stea năzdrăvană.

(Mihai Eminescu, ***Făt-Frumos din lacrimă***)

B.

Ieșind la suprafață, zmeii s-au confruntat, inevitabil, cu specia umană, deja destul de răspândită, mai cu seamă în bazinul mediteranean și în Orientul Apropiat. Inițial, zmeii (în primul rând, zmeul comun, zmeul zmeilor și zmeul mioritic ce a populat Curbura Carpaților) i-au privit pe oameni exclusiv ca pe niște animale domestice, furnizoare de carne, lapte și prințese. (...) Au trecut secole până când oamenii, inițial șocați de confruntarea cu noua și înspăimântătoarea specie, să se trezească din amorțire și să înceapă contraatacul.(...) Istoria medievală e în același timp foarte bogată și extrem de monotonă. Ea abundă în nenumărate înfruntări între zmei și voinici, al căror mobil este, de obicei, femela umană. Aici, povestirile eroice zmeiești și cele umane diferă radical. În primele, schema este următoarea: 1. Zmeul detectează domnița prin simțul prințesoreceptor. 2. Zmeul se deplasează spre palatul domniței.3. Zmeul supune oastea împăratului (tatăl fetei) și obține prințesa ca tribut. 4. O duce în propriul castel și-o vrăjește. 5. Zmeul detectează prin preajmă un voinic. 6. Ajutat de domniță – care, de obicei, scoate ochii voinicului – zmeul îl ucide pe voinic. 7. Zmeul și domnița fac copii și trăiesc fericiți pân-la adânci bătrâneți. Povestirile umane răstoarnă întrucâtva această schemă narativă. 1. Zmeul răpește prințesa. 2. Împăratul pune un premiu pe capul zmeului: fiica de soție și jumătate din împărăție. 3. Mulți voinici încearcă în zadar. 4. Sosește Voinicul. 5. El ajunge la palatul zmeului. 6. Ajutat de domniță- care, de obicei, îl induce-n eroare pe zmeu- voinicul îl ucide pe zmeu. 7. Voinicul și domnița fac copii și trăiesc fericiți pân-la adânci bătrâneți. (...) Situația s-a dezechilibrat dramatic în momentul în care, poate printr-o nouă mutație, către 1250 după Cristos, a apărut super-eroul umanității, purtând numele de Făt-Frumos (foetus formosus). Unele femei însărcinate-conform statisticilor oficiale cam una la 100000- observau, în timpul scaldei, că pântecele le-a devenit străveziu ca un zgârci și că prin sticla lui se zărește un făt minunat, cu părul numai bucle de aur. Ochii lui mari și apoși păreau că grăiesc. (...) Mare le-a fost uimirea când, după trei zile, s-au pomenit cu câte un vlăjgan pletos, cu cercel în ureche, care le zicea "mamă". Feții Frumoși s-au dovedit imbatabili în înfruntările cu zmeii. Doar zmeul zmeilor și zmeul mioritic le-au făcut oarecum față, nereușind să câștige nici ei, de altfel, mai mult de două bătălii (setth-uri în limba zmeilor)din cinci. Din acel moment, soarta zmeilor de suprafață a fost pecetluită. Ei și-au părăsit palatele și s-au retras iarăși în lumea subpământeană, jelindu-și gloria apusă.

(Mircea Cărtărescu, ***Istorie***, din volumul ***Enciclopedia zmeilor***)

Subiectul I **30 de puncte**

Răspunde prin enunțuri la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Identifică, în oricare din textele-suport, trei motive literare specifice schemei narative a basmului. **6 puncte**
2. Transcrie, din fiecare text, câte trei secvențe reprezentative pentru conceptul de *fabulos*. **6 puncte**
3. Ilustrează două mijloace diferite prin care se manifestă funcția expresivă a limbajului în textul **A**. **6 puncte**
4. Prezintă raportul uman-supranatural așa cum este reflectat în textul-suport **B**. **6 puncte**
5. Analizează, în 60-100 de cuvinte, schema comună pe care se construiește imaginea protagonistului în cele două texte. **6 puncte**

Notă! Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II- lea **30 de puncte**

Imaginează, în aproximativ 150-180 de cuvinte, o secvență narativă finală dintr-o ”povestire eroică zmeiască” sau dintr-o ”povestire umană”, conform schemelor prezentate în textul B. În redactarea secvenței, vei respecta datele textului citat, atmosfera și tipologia personajelor.

Subiectul al III- lea **30 de puncte**

Scrie un eseu de 600-900 de cuvinte despre ***curaj***, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiențele tale culturale (literatură, arte plastice, muzică, cinematografie etc.).

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu 3 argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare **30 de puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 900 de cuvinte.
Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 30 de puncte (*organizarea ideilor în scris* – 6 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 6 puncte; *utilizarea limbii literare* – 6 puncte; *ortografia* – 4 puncte; *punctuaţia* – 4 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 2 puncte, *respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte* – 2 puncte).